

Tervetuloa OYS-alueen VIPU-tilaisuuteen

30.11.2023 klo 13.15–15.45

Klo 13.15

OHJELMA

Tervetuloa! VIPU-matkalla koettua, jaettua ja opittua

Maria Laiho, VIP-alueyhdyshenkilö OYS

Opetus- ja kulttuuriministeriön terveiset

Merja Mannerkoski, erityisasiantuntija

Opetushallituksen terveisiä

Kati Kaplin-Sainio ja Maj-Len Engelholm, opetusneuvokset

Kuntaliiton terveisiä

Mari Sjöström, erityisasiantuntija, Hyvinvointi ja sivistys -yksikkö, Kuntaliitto

Klo 14.30

Jaloittelutauko

Klo 14.40

OHJELMA

Neljä vaatu-toimijaa lähikuvassa:

Valtion koulukodit

Jan Weckström, apulaisrehtori, Lagmansgårdenin koulukoti

Elmeri-koulut

Jukka Mettiäinen, rehtori ja Juha Alaraatikka, elo, Myllärin koulu, Rovaniemi

Käyttäytymisellään reagoivien lasten ja nuorten tukemisen verkkokurssi

Päivi Uro, asiantuntija, KM, eo, Itla Kasvun tuki

Vammaisfoorumi käytettävissäsi!

Johanna Vuori-Karvia, operatiivinen johtaja, Autismiyhdistys PAUT ry

Klo 15.45

Ilon kautta yhteiseen jatkoon!

Vaativan monialaisen tuen kehittämisverkosto

<https://vip-verkosto.fi/>

VIP-verkoston taustaa

1. VETURI-hanke 2011–2015

2. Vaativa erityinen tuki esi- ja perusopetuksessa, kehittämisryhmän raportti 2017 (OKM)

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80629/OKM_34_2017.pdf

→ Vaativan erityisen tuen käsite ja monialainen VIP-verkosto

”Vaativaa ja moniammatillista tukea oppimiseensa ja kuntoutumiseensa tarvitsevat lapset ja nuoret, joilla on vakavia psyykkisiä pulmia, moni- tai vaikeavammaisuutta, kehitysvammaisuutta tai autismin kirjoa. Lisäksi ryhmään saattaa kuulua oppilaita, joilla on perusopetuslain 18 § mukaisia erityisiä opetusjärjestelyjä. Nämä oppilaat tarvitsevat oppimisensa ja koulunkäyntinsä tueksi usein pitkäkestoista, intensiivistä ja moniammatillisesti toteutettua vaativaa tukea.”

→ VIP-verkoston tavoitteena on ollut yhdistää monialaiset ammattilaiset, jotta vaativan monialaisen tuen tarpeessa olevat lapset ja nuoret saavat sopivaa tukea oikeaan aikaan.

VIP-verkosto 2018-2020 / käynnistämiskausi

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/vip-verkosto-2018-2020>

VIP-verkosto 2021-2022 / vakiinnuttamiskausi

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/vip-verkosto-2021-2022>

VIPU 2.0 2023

- Jatkuu vuoden 2023 ajan Valterin koordinoimana
- 4 alueellista VIPU-tapaamista jokaisella alueella

Okm on kutsunut Opetushallituksen edustajia ja Vaatu-toimijoita kokoukseen marraskuun 2023 lopussa.

Monialainen kansallinen verkosto

- Vuosina 2018-2022 toimintaa johtivat OKM ja OPH. Mukana myös STM ja THL.
- Alueellista toimintaa ohjasivat ja koordinoivat monialaiset VIP-ydinryhmät/alueryhmät.
- Jokaisella alueella oma VIP-alueyhdyshenkilö Valterista.

Toimintaa viidellä alueella

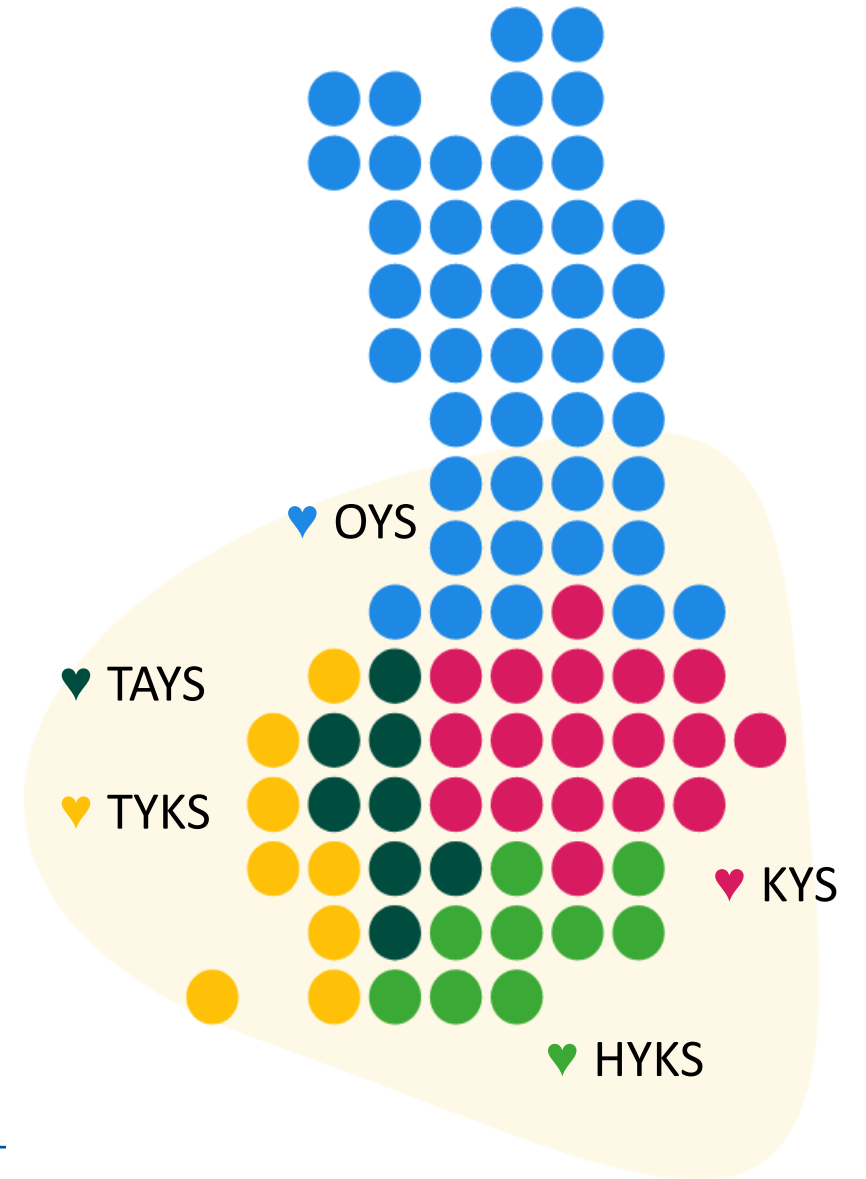
Tavoitteet 2018-2022:

- Monialaisen yhteistyön kehittäminen
- Toimintakulttuurin muutokset
- Osaamisen vahvistaminen
- Yhteistyö opettajankoulutuksen ja tutkimuksen kanssa

VIPU 2.0 toiminta 2023:

- Monialaisten verkostojen vahvistaminen ja ylläpitäminen
- Ajankohtaisen kansallisen tiedon välittämistä (OKM, OPH, STM ja THL) ja alueellisen kehittämistoiminnan jakamista

Toiminta kaksikielistä (fi ja sv) HYKS ja TYKS alueella.

VIPU-verkosto

Kuntien ja alueiden monialainen yhteistyöverkosto:

- Oppimisen ja koulunkäynnin tuen edustajia
- Varhaiskasvatuksen edustajia
- Opiskeluhuollon palvelujen edustajia
- Sote-toimijoita
- AVI:en edustajia
- Kolmannen sektorin edustajia
- Vaatu-toimijoita
- Yliopistojen edustajia
- Hanketoimijoita (esim. SKY- ja VIP-hankkeet)

Verkostossa on ollut yli 700 osallistujaa kansallisesti. Kaikki hyvinvointialueet ja lähes kaikki kunnat edustettuina.

Vaativasta erityisestä tuesta vaativaan monialaiseen tukeen

Käsitteen tarkennusta

- Oikeus oppia –työryhmässä ja VIP-verkoston työryhmissä
- TUVET-hanke, design-tutkimus (Pesonen & Äikäs 2022)

- Perusopetuslaista käsitettä vaativa erityinen tuki ei löydy – ei lakiin pohjautuva osa oppimisen ja koulunkäynnin tuen tasoja
- Ammatillisessa koulutuksessa käsitteen merkitys eri (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017 65§)

VAATIVA ERITYNEN TUKI → VAATIVA MONIALAINEN TUKI
KRÄVANDE SÄRSKILT STÖD -> KRÄVANDE SEKTORSÖVERGRIPANDE STÖD

Vaatu-toimijat:

- ✓ Elmeri-koulut
- ✓ Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri
- ✓ Sairaalaopetus
- ✓ Valtion koulukotikoulut

Vaatu-työnyrkki suunnitteli ja koordinoi yhteistyötä kansallisesti.

Kunkin viiden alueen Vaatu-toimijat vastaavat toteuttamisesta omalla alueellaan.

Lisää tietoa Vaatu-toimijoista:

<https://vip-verkosto.fi/vaativa-konsultaatio/vaatu-toimijat/>

**Vaativan konsultaation palvelun pilotointi toteutui
lukuvuoden 2022-2023 aikana.**

Yhteistyö Osaamis- ja tukikeskusten kanssa (OT-keskukset).

OT-keskus

Vaativinta osaamista lasten, nuorten ja perheiden palveluissa

Vaatu -toimijoiden toiminta syksyllä 2023

Sairaalaopetus

- psykiatria, somatiikka, neuropsykiatria, neurologia, monitarpeisuus

Konsultaatio nykyisellä laajuudellaan jatkuu vuoden 2023 loppuun erityisavustuksen turvin.

Elmeri-koulut

- kehitysvamma, autismikirjo, psykososiaalinen tuki

Konsultaatio erityisavustuksen turvin vuoden 2024 loppuun.

Valtion koulukodit

- Vaativa sijaishuolto ja erityinen huolenpito, sijoitettu lapsi koulussa, psyykinen oireilu, rikos- ja päihdeoireilu, monitarpeisuus

VKK ei tuota omaa konsultaatiota, mutta on käytettävissä tarvittaessa yhteistyöhön.

Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri

- neurologia, liikuntavamma, kuulo, kieli ja näkö, autismikirjo, monitarpeisuus

Konsultaatio on osa Valterin maksullista palvelutoimintaa.

Kunta

Hyvin-
vointialue

Erva-/
YTA-alue

Lasten ja nuorten monialaiset palvelut

Ennaltaehkäisy ja varhainen tuki

Tuen tarve kasvaa

Vaativa tuki

Koulun tukitoimet

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Erityisopetuksen ja oppimisen ja koulunkäynnin tuen koordinaattorit, konsultoivat erityisopettajat

Sairaalaopetuksen, Elmerien, Valtion koulukotikoulujen ja Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin konsultointi ja palvelut

Yhteisöllinen opiskeluhoito

Yksilökohtainen opiskeluhoito

Opiskeluhoitopalvelut (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut, monialainen asiantuntijaryhmä)

Sote-tukitoimet

Perusterveydenhuolto (esim. lastenneuvola, sairaanhoito, terapiat)

Erikoissairaanhoito

Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut (esim. perheneuvola ja perhetyö)

Lastensuojelu

Vammaispalvelut

Muut toimijat, esim. kolmas sektori, nuorisopalvelut, Rikosseuraamuslaitos

Vaativa
konsultaatio

OT-keskus

Vaativa
erityisosaaminen
esi- ja
perusopetuksessa

Vaativin sosiaali- ja
terveydenhuollon
erityisosaaminen

Teemaryhmät:

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

<https://vip-verkosto.fi/teemaryhmat/toiminta-alueittain-jarjestettava-opetus/>

Sijoitetut lapset ja nuoret

<https://vip-verkosto.fi/teemaryhmat/sijoitetut-lapset/>

Käyttäytymisellään reagoivat lapset ja nuoret

<https://vip-verkosto.fi/teemaryhmat/kayttaytymisellaan-reagoivat-lapset-ja-nuoret/>

Koulua käymättömät oppilaat

<https://vip-verkosto.fi/teemaryhmat/koulua-kaymattomat-lapset/>

VIP-verkostossa tuotettuja materiaaleja arkeen hyödynnettäväksi:

Tukea arkeen! Keinoja lasten ja nuorten emotionaalisten, sosiaalisten ja käyttäytymisen taitojen tukemiseksi.
<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/tukea-arkeen>

Tukitoimien tsekkauslista:
https://vip-verkosto.fi/wp-content/uploads/2022/02/1.Vaativan-konsultaation-tsekkauslista_taytettava_0122.pdf

Koulunkäynti ja oppimisen tuki Suomessa –oppaat (selko-opas 12 kielellä)
<https://vip-verkosto.fi/koulunkaynti-ja-oppimisen-tuki-suomessa-oppaat/>

Vaikeavammaisen lapsen koulunkäynti Suomessa
<https://vip-verkosto.fi/vaikeavammaisen-lapsen-koulunkaynti-suomessa-opas-julkaistu/>
<https://read.bookcreator.com/library/-Mqmc-fGO-Oym9qjinLV>

Oppaat toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen, pidennettyyn oppivelvollisuuteen
<https://vip-verkosto.fi/materiaalit/toiminta-alueittain-jarjestettava-opetus-muuta-materiaalia/>

Työkalu tueksi, kun pohditaan oppilaalle toiminta-alueittain järjestettävää opetusta
<https://vip-verkosto.fi/teemaryhmat/toiminta-alueittain-jarjestettava-opetus/valitsenko-oppilaalle-toiminta-alueittaisen-opetussuunnitelman/>

Kiva, kun tulit! – Pieni opas koululäsnäolon tueksi ja poissaolojen vähentämiseksi
UUSITTU OPAS
<https://www.valteri.fi/tuote/kiva-kun-tulit-pieni-opas-koululasnaolon-tueksi-ja-poissaolojen-vahentamiseksi/>

Tukea huostaanotetun lapsen koulupolulle
UUSI TIETOPAKETTI
<https://view.taiqa.com/vip-verkosto/sijoitetut-lapset-julkaisu#/page=1>

(Materiaaleja tuottaneet mm. VIP-verkoston teemaryhmät, Vaatu-toimijat ja sidosryhmät)

Sähköinen tietopaketti
on valmistunut!

Tutustu osoitteessa:
[Tietopaketti
huostaanotetun lapsen
koulupolun tukemiseksi](#)

- **Huostaanotettu lapsi**
- **Tietoa opetuksen ja tuen järjestämisestä**
- **Monialainen ja -toimijainen yhteistyö**
- **Tietoa päättäjille**

VIP-verkostossa tuotettuja tallenteita

<https://vip-verkosto.fi/vip-tietoiskut/>

Konsultatiivinen työote

Elina Kontu,
psykologian professori

Mitä on koulunkäyntikyky ja miten sitä tulisi arvioida

Anita Puustjärvi,
lastenpsykiatri

Perusopetuslaki 18 §, Erityiset opetusjärjestelyt

Esko Lukkarinen,
Aluehallintovirasto, johtaja
(em.)

Kokemuksia esteettömyydestä

Milla Lindh, Suomen
kuurosokeat ry,
järjestöohjaaja

Vuosiluokkiin sitomaton opetus

Pirjo Koivula, opetusneuvos
(em.)

Sijaishuollossa asuvan lapsen sivistykselliset oikeudet

Mari Sjöström & Aila
Puustinen Korhonen,
erityisasiantuntijat, Suomen
kuntaliitto ry

Tallenteiden tekstityskielen (fi ja sv) voi valita.

Oppimisen tuen foorumi

11.-12.4.2024

Oppimisen tuen foorumi on valtakunnallinen kasvatusalan keskustelu- ja kehittämisfoorumi, joka järjestetään 11.-12.4.2024 Tampereella. Tapahtumassa käsitellään oppimisen tuen ja erityisopetuksen ajankohtaisia kysymyksiä, kehittämistä ja tulevaisuuden näkymiä.

Ilmoittaudu tapahtumaan Early Bird
hintaan

AJANKOHTAISTA

Valterin uudet verkkokoulutukset:

[Tukea autismikirjon haasteisiin](#)

[Lasten ja nuorten psyykinen oireilu, osat 1,2,3](#)

[Koulunkäynninohjaajan ja opettajan yhteistyö
inklusiivisessa koulussa](#)

Maksuton matalankynnyksen
Koulunkäyntikyvyn arviointiseula
<https://toimintakykyarvio.fi/>

VALTERI

OTF2024 Early Bird -tarjous 6.12. saakka

Kiva, kun tulit!

Pieni opas koululäsnäolon tueksi
ja poissaolojen vähentämiseksi

valteri.fi

Kiva, kun tulit -artikkeli

<https://www.valteri.fi/artikkelit/kiva-kun-tulit-poissaoloihin-puuttumisesta-lasnaolon-tukemiseen/>

Kiva, kun tulit! – Pieni opas koululäsnäolon tueksi ja poissaolojen vähentämiseksi

Opas on tarkoitettu perusopetusikäisten lasten ja nuorten parissa työskentelevälle koulun ja opiskeluhuollon henkilöstölle. Oppaassa kerrotaan poissaoloista ilmiönä sekä siitä, miten läsnäoloa ja oppimista tulisi tukea sekä poissaoloihin puuttua.

Tämä on ladattava, maksuton digitaalinen materiaali.

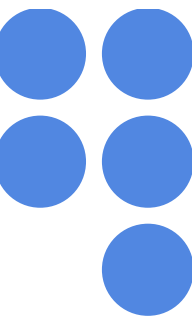
Kiva, kun tulit -opas

<https://www.valteri.fi/tuote/kiva-kun-tulit-pieni-opas-koululasnaolon-tueksi-ja-poissaolojen-vahentamiseksi/>

Mikä on mielestäsi tärkeää monialaisessa yhteistyössä?

Kirjoita ajatuksesi yhteiseen sanapilveen:

<https://answergarden.ch/3983119>

Millaiset asiat mietityttävät alueellamme monialaisessa sivi-sote -yhteistyössä tällä hetkellä?

- Palvelujärjestelmän rakenteiden jäsentymättömyys
- Sivi-sote toimijat eivät tunne riittävästi toistensa palveluja, työtä ja toimintaa ohjaavia lakeja ja säädöksiä
- Ei selkeitä toimintamalleja monialaiselle yhteistyölle
- Tiedonsiirron haasteet
- Lapset ja nuoret eivät saa riittävän varhain tarvitsemiaan palveluja
- Sote-henkilöresurssit - niukkuus ja vaihtuvuus
- Pätevien sosiaalityöntekijöiden puute
- Kustannusten jakaminen ja palvelujärjestelmän ja roolien epäselvyys kunnan ja hyvinvointialueiden toimijoiden välillä

Lasten ja nuorten päällekkäistyneet pulmat mm.

- Vakavat päihdeongelma
- Rikokset (mm. seksuaalirikokset ja törkeät pahoinpitelyt)
- Aggressiivinen käyttäytyminen
- Psykkinen oireilu
- Neurokirjon lasten ja nuorten tuki
- Kouluakäymättömät lapset ja nuoret
- Vaativa kehitysvammahuolto
- Vaativa sijaishuolto

Miten vahvistamme edelleen jatkossa monialaista yhteistyötä?

- Lapsi, nuori ja perhe keskiöön - osallistaminen ja aito kuuleminen
- Yhteisiä monialaisia sisote -kehittämiskeskustoja tarvitaan -> avoin dialogi ja yhteinen kieli ja suunta
- Nykyisten rakenteiden entistä vahvempi hyödyntäminen esim.
 - Perhekeskusten monialaiset työryhmät ja verkostomaisuus
 - Alueelliset opiskelu- ja nuoruuskeskustojen yhteistyöryhmät
 - Alueelliset laajemmat sisote-yhteistyöryhmät
 - OT-keskuksen ohjaus ja aluetukiryhmät
 - VIPU-verkosto ja Vaatu-toimijat
- Paikallisten matalankynnyksen moniammatillisten verkostojen ja palvelurakenteiden selkiyttäminen, palvelupolkujen ja toimintamallien rakentaminen
- Alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden roolin jäsentäminen vaativimmissa tilanteissa

Avoin mieli

Läsnäolo

Luottamus

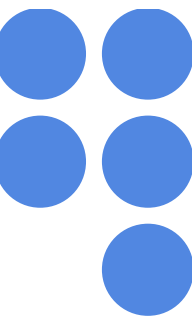
Turvallisuus

Dialogi

Toivo

Mikä on mielestäsi tärkeää monialaisessa yhteistyössä?

yhteinen aika pysyvyys toimijoissa kokemusten jakaminen yhteiset tavoitteet
yhteiset käsitteet
lapsilähtöisyys dialogisuus **sujuva yhteistyö**
selkeät tavoitteet
arvostaminen toimiva verkosto
luottamus osaamisen jako lapset keskiössä
rakenteet selkeänä yhteinen tavoite

Kiitos ja lämmintä
jouulun odotusta!

